ମହାଦେବ ଶର୍ମା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ବିହାର ରାଜ୍ୟ

ଏପ୍ରିଲ 21,1965

[ଏ. କେ. ସରକାର, କେ. ସୁବା ରାଓ, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା ଏବଂ ଜେ. ଆର୍. ମୁଦୋଲକର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ]

ଫୌଜଦାରୀ ଆଇନ - ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 34 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଧାରା 302 ଏବଂ ଧାରା 149 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ବିକଳ୍ପ ଅଭିଯୋଗ - ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ - ଧାରା 149 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷସିଦ୍ଧି - ବୈଧତା ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 149 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଧାରା 302 ଏବଂ ଧାରା 34 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ କରାଗଲା । ଧାରା 149 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଗଲା । ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ କରାଗଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ହେଲା ନାହିଁ ତେବେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥିଲା ଯେ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ଆଇନଗତ ଥିଲା କି ?

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା : ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଧାରା 149 ଲାଗୁ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଧାରା 147 କିମ୍ବା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷାରୋପ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନଥିଲା ।

ଧାରା 149ର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ସେହି ସମାବେଶ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହୁଏ କିମ୍ବା ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟମାନେ ଏହା କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି, ତେବେ ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହେବା ସମୟରେ ଯିଏ ସେହି ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟ, ସେ ଦୋଷୀ । ଧାରା 143 କିମ୍ବା 147 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଧାରା 149 ଲାଗୁ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ନୁହେଁ, କାରଣ, ଧାରା 149 ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସୂଚିତ ହୁଏ, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ହତ୍ୟା ଭଳି ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ଲଗାଯାଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେଗୁଡିକ ଧାରା 149 ର ପ୍ରୟୋଗ ନିମିତ୍ତ ସର୍ବଦା ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ I ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ସେହି ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ କିମ୍ବା ତାହାର କୌଣସି ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ବିରୋଧରେ ପ୍ରମାଣ ଥାଇପାରେ, ଯାହାକି ଧାରା 143 କିମ୍ବା ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ସମାନ I ଏକ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗର ବିଫଳତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଧାରା 149 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇ ଏହି ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକୁ ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ I

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 209/1962 ଏବଂ 3/1963 I

ସରକାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 33 ଏବଂ ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 392/1959 ରେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ତାରିଖ ଅଗଷ୍ଟ 30,1962 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନ I

(ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 209/62 ରେ) ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ *ଏସ୍. ପି. ବର୍ମା I*

(ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 3/1963 ରେ) ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ *କେ. କେ. ସିହ୍ନା I*

(ଉଭୟ ଆବେଦନରେ) , ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ *ୟୁ. ପି. ସିଂହ I*

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା I

ନଅ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦୁଇଟି ଆବେଦନରେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302/149 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷସିଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତିକୁ ଆଇନର ଏକ ମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରଖାଯାଇଛି ଯଥା, ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଧାରା ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ

କରାଗଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ହେଲା ନାହିଁ ତେବେ ଉପରୋକ୍ତ ଧାରାଗୁଡିକ ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ କି ? ଆବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ରାୟରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଆବେଦନଗୁଡିକ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମାଧାନ କରାଗଲା ଯିଏ ଧରିନେଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 149 ସହିତ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଧାରା 147 ଏବଂ 148 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସୀମିତ ପ୍ରକୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି କେବଳ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ତଥ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରିବ । କେହି ଜଣେ ମିସାରୀ ଥିଲେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି , ଯିଏକି ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଥିଲେ । ଅତୀତରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । 1955 ମସିହାରେ ଜଣେ ଅଜବଲାଲଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର କିଛି ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହୋଇଥିଲେ । କେହି ଜଣେ ବଲଦେଓ ଶର୍ମାଙ୍କୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ମାମଲାରେ କେତେକ ସରକାରୀ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ସେହି ଅପରାଧରେ ଦୋଷାରୋପ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ରାୟ ଦେବା ସମୟରେ (ଅଗଷ୍ଟ 30,1962) ସେହି ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ବିରୋଧରେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଘଟଣାଟି ଏପ୍ରିଲ 24 , 1958 ମସିହାତାରିଖରେ ଘଟିଥିଲା । ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲା ହେଉଛି ଯେ ମିସାରୀ ସକାଳେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ଆଘାତ କାରଣରୁ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ବିଚାରରେ ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302/149 ଏବଂ 302/34 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷାରୋପ କରାଗଲା । ମୁଙ୍ଗେରର ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତି, ଉଭୟ ଅଭିଯୋଗରେ ତିନିଜଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କେବଳ ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରିଥିଲେ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଦିଆଗଲା । ଯେଉଁମାନେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଆବେଦନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିବା ବିରୋଧରେ

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଶୁଣାଣି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଥିବା ସାଧାରଣ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ସମାଧାନ କରାଗଲା । ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ଏବଂ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ତିନି ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଗଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସମସ୍ତ ମୂଳ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302/149 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେଲେ । ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ରାଜ୍ୟର ଆବେଦନରେ ରାଜ୍ୟର ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉକ୍ତ ଶୁଣାଣି ଭୁଲ ଥିଲା କାରଣ ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ଅଣାଯାଇନଥିଲା । ଖଣ୍ଡ ବିଚାରପୀଠ ଭାବିଲେ ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଲାଭାନ୍ୱିତ କରିପାରେ, ତେଣୁ ଏହାକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଲେ କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯାହା ସହିତ ସେମାନେ ସହମତ ନଥିଲେ ତାହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆବେଦନକୁ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠ ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କଲେ ଏବଂ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷସିଦ୍ଧିର ବୈଧତା ପାଇଁ ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଅଣାଯିବା ଏବଂ ସେହି ଧାରାଗୁଡିକ ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷସିଦ୍ଧିକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବା ବାଧ୍ୟତା ମୂଳକ ନଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା : "ପ୍ରଥମତଃ, ଆପଣ ମାନେ ଜିଲ୍ଲା - ମୁଙ୍ଗେର , ଥାନା - ପର୍ବତ୍ତା , ଗ୍ରାମ ଝାଞ୍ଜରା ରେ ତାରିଖ 24-4-58 ରେ ସକାଳ 7 ଟା କିମ୍ବା ଏହାର ପାଖାପାଖି ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ, ଆପଣମାନେ ବନ୍ଧୁକ, ଭାଲା ଏବଂ ଛୁରା (ଛୁରୀ) ସହିତ ସଶସ୍ତ୍ର ଥିଲେ ଏବଂ ମିସାରୀ ଶର୍ମାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଆପଣ ମାନେ ମିସାରୀ ଶର୍ମାଙ୍କୁ ଏପରି ଶାରୀରିକ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲେ, ଯାହା ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁ ଅପରାଧ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆପଣମାନେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 149/302 ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଦୌରା ଅଦାଲତଙ୍କ ମତରେ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ କରିଥିଲେ । "

" ଆପଣମାନେ ଜିଲ୍ଲା - ମୁଙ୍ଗେର , ଥାନା - ପର୍ବତ୍ତା , ଗ୍ରାମ ଝାଞ୍ଜରା ରେ ତାରିଖ 24-4-58 ସକାଳ 7ଟା କିମ୍ବା ଏହାର ପାଖାପାଖି ସମୟରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ

କରିବା ନିମିତ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବରେ ଏବଂ ଜାଣିଶୁଣି ମିସାରି ଶର୍ମାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇଲେ, ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣମାନେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 149/302 ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ମୋ ମତରେ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ କଲେ ଏବଂ ମୁଁ ଏତଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛି ଯେ ଉକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଉକ୍ତ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ବିଚାର କରାଯିବ ।

ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ଏପରି ଏକ ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302/149 ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଦୋଷସିଦ୍ଧିକୁ ଆଇନଗତ ଭାବେ ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ ? ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏସ. ପି. ବର୍ମା ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅପ୍ରକାଶିତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲେ, ଯେଉଁଗୁଡିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଥିଲା ଏବଂ ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟ ଭୁଲ ଥିଲା ।

ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଧାରା 149 ଦେଖାଯାଏ ଯାହା ସର୍ବସାଧାରଣ ଶାନ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପରାଧ ସହିତ ଜଡିତ । ସେହି ଅଧ୍ୟାୟ ଏକୋଇଶଟି ଧାରାକୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ସମାବେଶ ସହିତ ଜଡିତ ଯାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ବିପଦ । ଏହିପରି ସମାବେଶଗୁଡିକ ବେଆଇନ ସମାବେଶ ଭାବରେ ନାମିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହାର ସଦସ୍ୟତା ପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ଅପରାଧର ତିବ୍ରତା ଅନୁଯାୟୀ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ କାରଣ ଉକ୍ତ ସମାବେଶ କେବଳ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରେ କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତରେ ଏହାକୁ ବ୍ୟାହତ କରେ । ଅଧ୍ୟାୟର ପରିକଳ୍ପନାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ଧାରା 141 ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶକୁ ପାଞ୍ଚ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମାବେଶ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ଯାହାର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅପରାଧ ଘଟାଇବା । ପାଞ୍ଚଟି ଖଣ୍ଡ ରହିଛି ଯାହା ଅନେକ ପ୍ରକାରର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ ଯେଉଁଗୁଡିକ ଏକ ସମାବେଶକୁ ବେଆଇନ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ଧାରାଗୁଡ଼ିକୁ ଏଠାରେ ପୁନଃଉତ୍ଥାପନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡୁନାହିଁ । ଏଠାରେ ଆମେ ହତ୍ୟା ଅପରାଧକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତିତ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ଅନୁଯାୟୀ, ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଏକ ସମାବେଶ କରିବାର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଥିଲା ମିସାରୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା । ଏହି ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ବୋଲି ଧରି ନିଆଗଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ ଥିଲା ବୋଲି ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ । ଉକ୍ତ ଅଧ୍ୟାୟଟିର ଯୋଜନାକୁ ଜାରି ରଖି, ଆମେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରୁ ଯେ ଧାରା 142 ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ବେଆଇନ ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ବିବେଚିତ ହୁଅନ୍ତି, ଯଦି ସେ କୌଣସି ସମାବେଶକୁ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶରେ ପରିଣତ କରୁଥିବା ତଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହୋଇ ଜାଣିଶୁଣି ସେହି ସମାବେଶରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି କିମ୍ବା ସେଥିରେ ସଦସ୍ୟ ହେବା ଜାରି ରଖନ୍ତି । ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ କେବଳ ସଦସ୍ୟତା ହିଁ ଧାରା 143 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏକ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ସହିତ ସଶସ୍ତ୍ର ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି କିମ୍ବା କୌଣସି ଜିନିଷ ସହିତ ଯାହା ଅପରାଧର ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇପାରେ ତାହା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ତେବେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆହୁରି କଠୋର ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଧାରା 145 ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଭାବେ ଉଚ୍ଚତର ଦଣ୍ଡର ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯିଏ ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି କିମ୍ବା ଏହାର ସଦସ୍ୟତା ଜାରି ରଖନ୍ତି ଏହା ଜାଣି ମଧ୍ୟ ଯେ ଉକ୍ତ ସମାବେଶକୁ ବିକ୍ଷିପ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଯଦିଓ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରରେ ହେଉ ପଛେ ଏହି ଧାରାଗୁଡିକ ସଦସ୍ୟତାକୁ ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ ପରି ଦଣ୍ଡନୀୟ କରିଥାଏ ।

ଧାରା 146 ପରେ ଦଙ୍ଗା ଭଳି ଅପରାଧକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ । ଏହି ଅପରାଧ ସେତେବେଳେ ସଂଘଠିତ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ସଦସ୍ୟ ଏପରି ସମାବେଶର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମିତ୍ତ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ହିଂସା ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି । ଏଠାରେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଯଦିଓ ସେ ନିଜେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ହିଂସାର ବ୍ୟବହାର ନକରନ୍ତି ତଥାପି ମଧ୍ୟ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ ଦଙ୍ଗା ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ । ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଯେତେବେଳେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ହିଂସାର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଏହିପରି ପରୋକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ ଥାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇଟି ଧାରାରେ ଦଙ୍ଗା ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଧାରା 147 ସାଧାରଣ ଦଙ୍ଗା ପାଇଁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରିଥାଏ । ଧାରା 148 ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଧିକ କଠୋର ଦଣ୍ଡ ଦେଇଥାଏ ଯିଏ ଏକ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ସହିତ ସଶସ୍ତ୍ର ହୋଇ ଦଙ୍ଗା ଅପରାଧ ସଂଘଠିତ କରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏହି

ଧାରା କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏତେ ସଶସ୍ତ୍ର ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦଣ୍ଡର ସମ୍ମୁଖୀନ କରେ । ତା ପାରେ ଧାରା 149 ଦଙ୍ଗା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ପରୋକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ କୁ ଦର୍ଶାଏ । ଏହି ଧାରା ନିମ୍ନମତେ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ :

"149.ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଘଟାଇଥିବା ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଯଦି ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର କୌଣସି ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହି ସମାବେଶର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅପରାଧ ଘଟାଯାଏ, କିମ୍ବା ସେହି ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟମାନେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ବିଷୟରେ ଜାଣିଥାନ୍ତି, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏକି ସେହି ଅପରାଧ ଘଟାଇବା ସମୟରେ, ସେହି ସମାବେଶର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି , ତେବେ ସେ ସେହି ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ହେବେ ।

ଉକ୍ତ ଧାରାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତା 'ପରେ ଯଦି ସେହି ସମାବେଶର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ ଜରିବା ନିମିତ୍ତ ଏକ ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହୁଏ କିମ୍ବା ଉକ୍ତ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟମାନେ ଏହା କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ବୋଲି ଜାଣିଥାନ୍ତି, ତେବେ ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହେବା ସମୟରେ ଯିଏ ସେହି ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟ ଥାନ୍ତି ସେ ମଧ୍ୟ ଦୋଷୀ ହେବେ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଲୋଚନାରେ ସହାୟକ ହେଉନାହିଁ ।

ଏହି ଯୋଜନା ଏପରି ହୋଇଥିବାରୁ , ଧାରା 149 ଲାଗୁ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ଦୋଷାରୋପ କରାଯାଇ ପାରିବ କି ? ଧାରା 149 ଏହାକୁ ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଧାରା ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ନାହିଁ । ଧାରା 146 ଏବଂ 149 ସେହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀଗୁଡିକୁ ଦର୍ଶାନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡିକ ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପରୋକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଯଦି ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ହିଂସା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ସମାବେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ ଦଙ୍ଗା ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବେ ଏବଂ ଧାରା 147 ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବ । ଦଙ୍ଗାର ଅପରାଧ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେତେବେଳେ ଘଟିବା ଉଚିତ

ଯେତେବେଳେ ସଦସ୍ୟମାନେ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ହତ୍ୟା ଅଭିଯୋଗରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଧାରା 148 ମାରାତ୍ମକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧାରୀ ସଶସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ଦୋଷାରୋପ କରେ ଏବଂ ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅପରାଧ । ଏହା ଆମକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଧାରା 147 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷାରୋପ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସେଠାରେ ଧାରା 149 ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅପରାଧ (ଯେପରିକି ହତ୍ୟା) ସଂଘଟିତ ହୁଏ କିମ୍ବା ଅପରାଧ ଏପରି ଯାହା ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ବୋଲି ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟମାନେ ଜାଣିଥିଲେ, ତେବେ ପରୋକ୍ଷ ଦାୟିତ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତ ହୁଏ ତେବେ ଅପରାଧ ଘଟାଇବା ସମୟରେ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ସଦସ୍ୟ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୋଷୀ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୋଷୀ ହେବେ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷାରୋପ କରିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ଏକାଧାରରେ ଧାରା 143 କିମ୍ବା 144 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷାରୋପ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ । ସେହିପରି, ଧାରା 143 କିମ୍ବା ଧାରା 147 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦୋଷାରୋପ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷାରୋପ କରାଯାଏ । ଏହି ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ଉପଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏଠାରେ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 149 ସହିତ ପଠନ କରି ଅନ୍ୟ ଅପରାଧଗୁଡିକ ପାଇଁ ଦୋଷାରୋପ ସହିତ ଧାରା 147 କିମ୍ବା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଆଉ ଏକ ଦୋଷାରୋପକୁ ଯୋଡିବା ଉପଯୋଗୀ ହୋଇପାରେ , କିନ୍ତୁ ଏପରି କରିବା ଏଠାରେ ବାଧ୍ୟତା ମୂଳକ ନୁହେଁ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶରେ ଯୋଗ ଦେଇପାରନ୍ତି ଏବଂ ଧାରା 143 କିମ୍ବା 147 କିମ୍ବା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ହୋଇପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ହେଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅପରାଧ ଘଟିଥିବା ସମୟରେ ହେଉ, ସେ ଏହାର ସଦସ୍ୟ ହୋଇନପାରନ୍ତି ।

ଏହି ଯୋଜନାଟି ଏପରି ହୋଇଥିବାରୁ, ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ହେଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହେବା ସମୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏକି ଏହାର ସଦସ୍ୟ ଆଉ ନହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଏଠାରେ ଦୋଷାରୋପ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କି ? ସେହି ଘଟଣାରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବେ ନାହିଁ କାରଣ ଧାରା 149 ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ସେପରି ନୁହେଁ।

ଏହି ମାମଲାଗୁଡିକରେ ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ରହିଛି ଯାହା ଧରି ନିଏ ଯେ ଧାରା 147 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଦୋଷାରୋପ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ କାରଣ ଏହି ମାମଲାଗୁଡିକ ଧାରା 143 ରେ ଥିବା ଉପାଦାନଗୁଡିକ ଯାହା ଧାରା 147 ରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ସେଗୁଡିକୁ ଅଣଦେଖା କରନ୍ତି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଦୋଷାରୋପ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଧାରା 147 ରେ ଥିବା ଉପାଦାନଗୁଡିକ ଉପଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଧାରା 141ର ଏକ ପରୀକ୍ଷଣ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯାହା ଏକ ସମାବେଶକୁ ବେଆଇନ କରେ, ତାହା ଅପରାଧିକ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ଅପରାଧିକ ବଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ, ଦୁଷ୍ଟତା କିମ୍ବା ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅପରାଧ ଘଟାଇବା, କିମ୍ବା କୌଣସି ଆଇନର ସମ୍ପାଦନ କିମ୍ବା କୌଣସି ଆଇନଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ସହିତ ଜଡିତ ହୋଇପାରେ । ଧାରା 143 ଏବଂ 147 ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧଗୁଡିକ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ହତ୍ୟା ଭଳି ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଦୋଷାରୋପ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ସବୁବେଳେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଦୋଷାରୋପ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଦୋଷସିଦ୍ଧିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଲୋଡା ନଯାଏ ତେବେ ସେଗୁଡିକୁ ପୃଥକ ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଧାରା 143 ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ ଯେତେବେଳେ ଦୋଷାରୋପ ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148, ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଦୋଷାରୋପ ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ହୁଏ ଧାରା 147 ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ଧାରା 147 ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହୋଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ଏକ ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଏକ ଦୋଷାରୋପ କରାଯାଏ ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଯାହାକୁ ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉତ୍ଥାପନ କରିଛୁ, ସେଥିରେ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହାୟତା ସହିତ ହତ୍ୟା ଅପରାଧକୁ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉପାଦାନ ରହିଛି । ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ଅସ୍ତିତ୍ୱ, ମିସାରୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ଏହାର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସଦସ୍ୟତାକୁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ଦରକାର ନଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଧାରା 147 କିମ୍ବା 148 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାନ୍ତା ଏବଂ ସେହି ଅଭିଯୋଗ କୌଣସି ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଧାରା 149 ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଲାଗୁ ହୋଇପାରିନଥାନ୍ତା । ଧାରା 147 ଏବଂ ଧାରା 149 ସହ ସାଧାରଣରେ ଜଡ଼ିତ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି

ଏକ ଆଧାର ଯାହା ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଦାଇତ୍ୱ ରହିଛି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏଭଳି ଆଧାରର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ ସେତେବେଳେ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଦୋଷସିଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା କହିବା ଏକ ଭିନ୍ନ କଥା ଯେ ଏହି ସ୍ତରକୁ ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଜଣକୁ ପ୍ରଥମେ ଧାରା 143 , ତା 'ପରେ ଧାରା 147, ତା 'ପରେ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଶେଷୋକ୍ତ ନାମିତ ଧାରାଟି ଅନ୍ୟ ଧାରାଗୁଡିକ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ନୁହେଁ କାରଣ ଅନ୍ୟ ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଉପଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ଯେଉଁଠାରେ ଧାରା 149 ଲାଗୁ ହୁଏ । ଏକ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶର ଅସ୍ତିତ୍ୱ , ଏହାର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଉକ୍ତ ବେଆଇନ ଜନ ସମାବେଶ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଟାଯାଇଥିବା ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣ ଥାଇ ପାରେ ଯାହାକି ଧାରା 143 କିମ୍ବା ଧାରା 147 କିମ୍ବା ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ସମାନ ହୋଇପାରେ । ଧାରା 149 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଦୋଷାରୋପର ବିଫଳତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଏହି ଧାରା ଗୁଡିକ ଅନୁଯାୟୀ ଅତିରିକ୍ତ ଦୋଷାରୋପ ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଦୋଷାରୋପଗୁଡିକୁ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତ ଭଳି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସହିତ ସହମତ ଏବଂ ତେଣୁ ଆବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ରାୟକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରୁ । ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ ହୋଇଯିବ ।

ତେଣୁ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ତୁଷାର କାନ୍ତ ଗୋଛି
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।